

माथागढी लिफ्टिङ खानेपानी उपभोक्ता समितिको विधान, २०८१

प्रस्तावना:

उपभोक्ता समितिको मुल्य मान्यता र सिद्धान्त अनुरूप समुदायका आधारभूत आवश्यकताहरु पूरा गर्न गाउँ कै मानिसहरु संगठित भई जनसहभागिताबाट स्थानीय विकास निर्माणका कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु आजको आवश्यकता हो। यसै सन्दर्भमा स्वच्छ खानेपानीको दिगो रूपमा व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यका साथ हामी समुदायबासीहरु एकजुट भई कार्यक्रम/ योजनाको छनौट, तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन, समीक्षा, मूल्याङ्कन, सञ्चालन र मर्मत-संभार समेत स्थानीय स्तरमा नै गर्ने गरी सेवामूलक स्वायत्त खानेपानी उपभोक्ता समितिको गठन गरी सञ्चालन गर्न वाञ्छानिय भएकाले माथागढी गाउँपालिका जलस्रोत उपयोग तथा मुहान दर्ता सम्बन्धी कार्यविधि, २०८० को परिच्छेद-२ को दफा ५(२) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी मिति मा बसेको आम भेलाले यो विधान तर्जुमा गरेका छौं।

परिच्छेद १

संक्षिप्त नाम, ठेगाना, कार्यक्षेत्र र प्रारम्भ

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

१. यस विधानको नाम “माथागढी लिफ्टिङ खानेपानी उपभोक्ता समितिको विधान, २०८१” रहने छ।
२. समितिको नाम: यस समितिको नाम “माथागढी लिफ्टिङ खानेपानी उपभोक्ता समिति रहने छ।
३. समितिको ठेगाना: यस समितिको ठेगाना माथागढी गाउँपालिका वडा नं., पाल्पा रहनेछ।
४. समितिको कार्यक्षेत्र: यस समितिको कार्यक्षेत्र माथागढी गाउँपालिका वडा नं माथागढी लिफ्टिङ खानेपानीबाट प्रभावित भौगोलिक क्षेत्र रहने छ।
५. मूलको विवरण तथा सिमाना
 - क. पूर्व:
 - ख. पश्चिम:
 - ग. उत्तर:
 - घ. दक्षिण:
६. मुहान रहेको जग्गाको किसिम: सार्वजनिक
७. यो विधान माथागढी गाउँपालिकाबाट स्वीकृत भएको मिति देखि लागु हुनेछ।
८. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस विधानमा प्रयोग भएका शब्दहरुको अर्थ निम्नानुसार हुनेछ।

१. “विधान: भन्नाले “माथागढी लिफ्टिङ खानेपानी उपभोक्ता समितिको विधान, २०८१” लाई सम्झनु पर्दछ।
२. “समिति” भन्नाले यस विधान बमोजिम गठन भएको माथागढी लिफ्टिङ खानेपानी उपभोक्ता समिति, माथागढी-....., पाल्पालाई सम्झनु पर्दछ।
३. “समूह” भन्नाले यस उपभोक्ता समिति अन्तर्गत कार्यन्वयन भएका खानेपानी र सरसफाइ सुविधाबाट लाभान्वित हुने सम्पूर्ण उपभोक्ताहरूको समूहलाई जनाउँछ।
४. “नियम” भन्नाले यस विधान अन्तर्गतको कार्यसमितिले बनाई लागू गरेको नियमलाई जनाउँछ।
५. “उपभोक्ता समितिका सदस्य” भन्नाले उपभोक्ता समितिको अध्यक्ष, सचिव, कोषाध्यक्ष र उपभोक्ता समितिको अन्य सदस्यलाई जनाउँछ।
६. “उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी” भन्नाले अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षलाई मात्र जनाउँछ।
७. “अध्यक्ष” भन्नाले यस विधान बमोजिम निर्वाचित अध्यक्षलाई जनाउँछ।
८. “उपाध्यक्ष” भन्नाले समितिको उपाध्यक्षलाई सम्झनुपर्दछ।
९. “कोषाध्यक्ष” भन्नाले समितिको कोषाध्यक्षलाई सम्झनुपर्दछ।
१०. “सचिव” भन्नाले समितिको सचिवलाई सम्झनुपर्दछ।
११. “सदस्य” भन्नाले समितिका सदस्यलाई सम्झनुपर्दछ।
१२. “कार्यविधि” भन्नाले माथागढी गाउँपालिका पाल्पाद्वारा स्वीकृत भएको “माथागढी गाउँपालिका जलस्रोत उपयोग तथा मुहान दर्ता सम्बन्धी कार्यविधि, २०८०” लाई सम्झनु पर्दछ।
१३. “योजना” भन्नाले समितिको कार्य क्षेत्रमा सञ्चालन भएको वा हुने खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी सबै योजना/आयोजना/कार्यक्रमलाई सम्झनुपर्दछ।
१४. “गाउँपालिका” भन्नाले माथागढी गाउँपालिका पाल्पालाई सम्झनुपर्दछ।
१५. “विशेष साधारणसभा” भन्नाले समितिको गठन/बिघटन, आर्थिक कारोवार, विधान निर्माण/संशोधन/खारेज, विपद्जस्ता गम्भिर संकटको अवस्था तथा विषयमा बस्ने सभालाई संझनुपर्दछ।
१६. “उपसमिति” भन्नाले यस विधान अनुसारको उपभोक्ता समिति अन्तर्गत गठित उपसमितिलाई जनाउँछ।
१७. “सहयोगी संस्था” भन्नाले यस उपभोक्ता समितिलाई सामाजिक परिचालन र प्राविधिक कार्यमा सहयोग गर्ने गैरसरकारी संस्थालाई जनाउँछ।
१८. “दातृसंस्था” भन्नाले यस संस्थालाई आर्थिक सहयोग गर्ने राष्ट्रिय, अन्तराष्ट्रिय, सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूलाई सम्झनु पर्छ।

१९. “उपभोक्ता” भन्नाले यस विधान अनुसार गठित समितिको योजनाबाट प्राप्त सेवा सुविधा उपभोग गर्ने व्यक्तिलाई सम्झनुपर्छ।
२०. “क्षेत्र” भन्नाले यस विधान बमोजिम गठित उपभोक्ता समितिले उपलब्ध गराउने सेवा सुविधा वा निर्माण गरिने स्थलले ढाक्ने भौगोलिक कार्यक्षेत्र पर्दछ। यस अन्तर्गत पाल्पा जिल्ला माथागढी गाउँपालिका वडा नं. १ माथागढीका टोल गाउँहरू पर्दछन्।
२१. “सेवाशुल्क” भन्नाले यस विधान अनुसार गठित समितिले सञ्चालन गरेको योजनाबाट सेवा उपभोग गरेवापत लाग्ने मासिक/वार्षिक रूपमा उठाउने गरी तोकिएको रकम (नगदी वा जिन्सी वा अन्य) लाई जनाउँछ।
३. **छाप:** औपचारिक प्रयोगको निमित्त यस समितिको छाप अनुसूची १ मा उल्लेख भए बमोजिमको हुनेछ।
४. **कार्यालय:** समितिको कार्यालय माथागढी गाउँपालिका वडा नं १ माथागढीमा राखिनेछ।

परिच्छेद २

उद्देश्य

५. **उपभोक्ता समितिको उद्देश्य:** यसका मुख्य उद्देश्यहरू प्रचलित कानूनको परिधिभित्र रही कार्य सञ्चालन गर्ने गरी निम्नानुसार हुनेछ।
 १. मुलको उचित संरक्षण गर्नु।
 २. दिगो गुणस्तरयुक्त स्वच्छ खानेपानीको उचित प्रबन्ध गर्नु।
 ३. विद्युतीय उर्जाबाट गाउँ बस्ती भन्दा तलको पानी लिफ्ट प्रविधिबाट तानी उपभोक्तालाई वितरण गर्नु।
 ४. आफ्नो क्षेत्रमा सञ्चालन हुन लागेको खानेपानी तथा सरसफाइ योजनाका उपभोक्ताहरूलाई संगठित गर्नु।
 ५. आफ्नो क्षेत्रका उपभोक्ताहरूलाई परेको खानेपानी सम्बद्ध खाँचो पूरा गर्न सम्बन्धीत निकायहरूमा योजना माग तथा छनौट गरी कार्यान्वयन गर्नु ।
 ६. आफ्नो क्षेत्रमा सञ्चालन हुने खानेपानी लगायतका सबै विकास निर्माणका कामका लागि योजनाका सबै उपभोक्ताहरूलाई सहभागी बनाउनु।
 ७. आफ्नो क्षेत्रमा निर्माण सम्पन्न भएका योजनाको समय समयमा मर्मत, सम्भार, रेखदेख तथा फाइदा/लाभ बाँडफाँड न्यायोचित तरिकाले गर्नु।
 ८. आफ्नो क्षेत्रमा कार्यान्वयन हुने योजना छनौट, तयारी, कार्यान्वयन आदि कामका लागि चाहिने पूँजी, श्रम र साधनको व्यवस्था गर्नु।
 ९. खानेपानी तथा सरसफाई योजना कार्यक्रमको प्रभावकारी व्यवस्थापन तथा नियमित सञ्चालन गर्नु।
 १०. उपभोक्ताहरूलाई खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि गर्नु।

११. कोषको व्यवस्था गर्नु, विधान बमोजिम कोषबाट रकम खर्च गर्नु, लेखा राख्नु, लेखा परीक्षण गर्नु गराउनु।
१२. माथागढी गाउँपालिका वा गाउँकार्यपालिकाको कार्यालयको निर्देशनको पालना वा माथागढी गाउँपालिका र गाउँकार्यपालिकाको कार्यालयले तोकेका अन्य कार्य गर्नु।
१३. भौगोलिक कार्यक्षेत्र भित्रका खानेपानी एवं सरसफाईसँग सम्बन्धित सबै समितिलाई एकिकृत गर्नु।

परिच्छेद ३

सभा, बैठक, कार्य प्रणाली र निर्णय

६. सभा सम्बन्धी व्यवस्था:

१. उपभोक्ता भेलाले गठित समिति माथागढी गाउँपालिकामा दर्ता भएपश्चात सो समितिले एक महिना भित्र अनिवार्य रूपमा प्रारम्भिक साधारण सभा गर्नेछ। प्रत्येक आर्थिक वर्ष पुरा भए पश्चातको तीन महिना भित्रमा वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न हुनुका साथै सो बाहेक अन्य विशेष अवस्था परेमा जुनसुकै समयमा समितिको विशेष सभा वस्नेछ।
 २. समितिको बैठक कम्तिमा ४ महिनाको एक पटक वस्ने छ। समितिको अध्यक्षको निर्देशनमा सचिवले कम्तिमा अड्चालिस घण्टा अगावै सभाका एजेण्डा सहित लिखत वा मौखिक वा मोबाइलको सभाका सदस्यलाई सभामा आमन्त्रण गर्नु पर्नेछ।
 ३. गणपुरक संख्या: कम्तिमा ५१ प्रतिशत उपभोक्ता सदस्य उपस्थित भएमा सभाको गणपुरक संख्या मानिनेछ। गणपुरक संख्या नपुगेमा सात दिन भित्र पुनः बैठक बोलाउनुपर्नेछ। सभाको अध्यक्षता समितिको अध्यक्षले गर्नेछ। निजको अनुपस्थितीमा उपाध्यक्षले सभाको अध्यक्षता गर्नेछ। उपाध्यक्ष समेत अनुपस्थित भएमा उपभोक्ताहरु मध्ये जेष्ठ सदस्यले सभाको अध्यक्षता गर्नेछ।
 ४. निर्धारित समयमा सभा नगरेमा २५ प्रतिशत उपभोक्ता सदस्यको लिखित निवेदनले समितिको अध्यक्ष वा उपाध्यक्ष वा सचिवले सात दिन भित्र सभा बोलाउनुपर्नेछ।
 ५. सभाका अध्यक्षले पूर्व निर्धारित कार्यसूची तथा एजेण्डाहरु सभामा प्रस्तुत गरी बहुमत सदस्यबाट पारित गराउनु पर्नेछ। अध्यक्षले समितिका सचिवलाई सभाबाट भएका निर्णयहरुको अभिलेख खडा गर्न लगाई प्रमाणित गर्नुपर्नेछ। यस सम्बन्धीका अभिलेखहरु सचिवले सुरक्षित गरी राख्नु पर्नेछ।
७. समिति गठन सम्बन्धी व्यवस्था: उपभोक्ता समितिको गठन निम्न प्रकृयाबाट हुनेछ।
१. उपभोक्ता समितिको गठन आमभेलाबाट गरिनेछ। यस्तो आम भेला आयोजना गर्दा कम्तिमा सात दिन अगाडि सबै उपभोक्ताहरुलाई जानकारी गराइनेछ। भेलाको स्थान र समय सबै (महिला, पुरुष) लाई उपयुक्त हुने किसिमले निर्धारण गरिनेछ।
 २. उपभोक्ता समिति गठन गर्दा योजना क्षेत्रका सबै भागबाट समान प्रतिनिधित्व हुने किसिमले गरिनेछ।

३. उपभोक्ता समितिमा सबै जातीय समुदायको समान प्रतिनिधित्व रहनेछ।
४. उपभोक्ता समिति गठन गर्न आयोजित आम भेलामा योजनाबाट लाभान्वित हुने घरबाट कम्तिमा ७५ प्रतिशत घरको प्रतिनिधित्व अनिवार्य गरिएको छ। उपस्थित संख्याको कम्तिमा ३३ प्रतिशत महिलाको सहभागिता सुनिश्चित गरिनेछ। अनुसूची-२ बमोजिमका कुराहरु उल्लेख हुने गरी समितिले सदस्यहरुको दर्ता किताब अनिवार्य रुपमा खडा गर्नु पर्नेछ।
५. गठन भैसकेका उपभोक्ता समितिको पुनर्गठन गर्दा समेत उपरोक्त माथिकै प्रकृया अवलम्बन गरिनेछ।

६. सभाका सदस्यहरुले आफुमध्येबाट सर्वसम्मत वा निर्वाचन गरी कार्यकारी निकायको रुपमा देहायको समिति गठन गर्नेछ।

अध्यक्ष	१
उपाध्यक्ष	१
सचिव	१
कोषाध्यक्ष	१
सदस्यहरु	५

७. उपदफा (६) बमोजिम समिति गठन गर्दा अध्यक्ष, सचिव, कोषाध्यक्ष मध्य कुनै एक पद सहित कम्तीमा तेत्तीस प्रतिशत महिला सदस्यहरु रहनेछन्।

८. समितिको कार्यकाल दुई वर्षको हुनेछ।

९. समितिको बैठक प्रत्येक चार महिनाको एक पटक बस्नेछ। अध्यक्षको निर्देशनमा सचिवले कम्तीमा चौबीस घण्टा अगावै एजेण्डा सहित लिखित वा मौखिक वा मोबाइल (एस.एम.एस.) को माध्यमबाट समितिका सदस्यलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्नुपर्नेछ।

८. **समितिहरु एकीकरण र यसका आधारहरु:** भौगोलिक कार्यक्षेत्र भित्र रहेका यस सम्बन्धीका अन्य समितिहरु लागत सहभागिता, भूमिका निर्वाह, जोखिम बहन, लाभ वितरणका आधारमा आपसी समझदारीमा एकीकरण गर्न सकिनेछ। एकीकरणपूर्व कुनै समितिको कोषमा संञ्चित रकमलाई आपसी सहमतीबाट मिलान गरी परिचालन गरिनेछ।

९. **समितिको काम कर्तव्य र अधिकार:** यस विधानमा उल्लेखित उद्देश्य कार्यान्वयन गर्नु समितिको मुख्य काम कर्तव्य र अधिकार हुनेछ। समितिको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार देहाए बमोजिम हुनेछन्।

१. प्रचलित ऐन कानून, कार्यविधिको पूर्ण पालना गर्ने।

२. समितिको विधान पालना गर्ने।

३. उपभोक्ताको अध्यावधिक विवरण राख्ने।

४. तोकिएको खानेपानी शुल्क नियमित रुपमा संकलन गर्ने।

५. खानेपानी वितरण प्रणाली प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्ने ।
६. खानेपानीको गुणस्तर कायम गर्नु, खानेपानीको मुहान समय समयमा सरसफाई गर्नु ।
७. योजनाको नियमित सञ्चालन र मर्मत सम्भारको लागि पानी शुल्क तोक्ने, मर्मत सम्भार कार्यकर्ताको पारिश्रमिक निर्धारण गर्ने ।
८. योजनामा समय-समयमा आईपर्ने मर्मत सम्भारका कार्यहरू गर्ने,
९. अत्यावश्यक जगेडा पार्टपूजाहरू अग्रीम रूपमा खरीद गरी राख्ने,
१०. मर्मत-सम्भार कोषको परिचालन गर्न नियम बनाई कार्यान्वयन गर्ने,
११. स्वास्थ्य र सरसफाई कार्यक्रमलाई निरन्तर रूपमा लागू गर्ने,

परिच्छेद ४

पदाधिकारीहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार

१०. अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार:

१. समितिले सुम्पेको सम्पूर्ण काम, कर्तव्यको पालना र अधिकारको प्रयोग गर्ने ।
२. समितिको बैठकको अध्यक्षता गर्नुका साथै तोकिएको अवस्थामा मात्र निर्णायक मत दिने ।
३. समितिलाई सक्रिय नेतृत्व प्रदान गरी समितिको उद्देश्य पूरा हुने कुराहरूमा सम्पर्क बढाउने र साधन जुटाउन सघाउने ।
४. समितिको दैनिक कार्य सञ्चालनको निमित्त निर्देशन दिने र आकस्मिक अवस्थामा निर्णय लिने ।
५. समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बोलाउने ।
६. बैठकका लागि छलफल गर्ने विषयहरू तयार गर्ने ।
७. समितिले गरेका निर्णयहरू कार्यान्वयन गराउने ।
८. सरकारी र गैर-सरकारी निकायसँग सम्बन्ध राखी श्रोतको व्यवस्था गर्ने ।
९. उपभोक्ताहरूको योजना सम्बन्धी कामका लागि सहभागिता जुटाउने ।
१०. योजनाको चल अचल सम्पत्ति हेरविचार गर्ने गराउने ।
११. आफू अनुपस्थित भएमा आफ्नो कार्यभार उपाध्यक्ष वा कुनै सदस्यलाई दिने ।

१०. उपाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार:

१. अध्यक्षको अनुपस्थितिमा अध्यक्षको कार्यभार सम्हाल्ने ।
२. समितिको विधान र कार्य पद्धतिमा उल्लेखित उद्देश्य हासिल हुने काम गर्ने ।
३. समितिले तोकेका अन्य काम गर्ने ।

११. सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार:

१. समितिको कार्यक्रम र काम कार्यवाहीलाई प्रभावकारी ढङ्गबाट सञ्चालन गर्न कार्यालय व्यवस्थापनको काम गर्ने।
२. समिति र समितिको बैठकको लागि आवश्यक तयारी व्यवस्था मिलाउने।
३. समितिको बैठकका निर्णयहरू माइन्टिङ्ग गर्ने।
४. प्रत्येक बैठकको निर्णय सबै सदस्यहरूलाई जानकारी गराउने।
५. योजनाको कार्यान्वयन सम्बन्धमा राख्नुपर्ने सबै श्रेस्ताहरू राख्ने र सोको जानकारी बैठकमा पेश गर्ने।
६. आफ्नो क्षेत्रका उपभोक्ताको योजना सम्बन्धी सहभागिता जुटाउने।
७. समितिले तोकेका अन्य काम गर्ने।

१२. कोषाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार:

१. योजनाको आर्थिक कारोवारको रेखदेख र नियन्त्रण गर्ने।
२. आम्दानी-खर्च र बजेट समितिमा पेश गरी पारित गराउने।
३. समितिले असुल गर्नुपर्ने शुल्कहरू असुल गर्ने र भुक्तानी लिनु दिनु पर्ने हिसाब मिलाउने।
४. लेखा परीक्षण गराउने।
५. योजनाका लिए प्राप्त भएको श्रम, सीप, पूँजी र सामग्री आदिको श्रेस्ता ठीक ठीक तरिकाले राख्ने।
६. प्राप्त भएको श्रम, सीप, पूँजी र सामग्री कुन कामका लागि प्रयोग भयो र कति बाँकी छ भन्ने हिसाब राख्ने।
७. योजनालाई प्राप्त श्रम, सीप, पूँजी र सामग्रीको जिम्मा लिने र यसको प्रयोगको उपभोक्ता समितिबाट फरफारक लिने।
८. आफ्नो कार्यक्षेत्रका उपभोक्ताको योजना सम्बन्धी जुनसुकै कामका लागि सहभागिता जुटाउने।
९. समितिले तोकेका अन्य काम गर्ने।

१३. सदस्यहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार:

१. योजना कार्यान्वयन स्थितिको निरीक्षण गर्ने।
२. योजनाको कार्यान्वयन र सुचारु रूपले सञ्चालन गर्न चाहिने श्रम, सीप, पूँजी र सामग्रीको मात्रा निधो गर्ने।
३. आवश्यकता अनुसार आफ्नो उपक्षेत्रका उपभोक्ताहरूको सहभागिता जुटाउने।
४. योजनाको स्थिति आफ्नो क्षेत्रका उपभोक्तालाई अवगत गराउने।
५. समितिले तोकेका अन्य काम गर्ने।

परिच्छेद ५

कोष तथा खाता सञ्चालन र लेखापरीक्षण

१४. आर्थिक श्रोतः

१. करार र सम्झौता अन्तर्गत अन्य संस्थाहरूबाट प्राप्त हुने रकम र अनुदान ।
२. उपभोक्ताहरूबाट योजनाको सेवा सुविधा उपभोग गरेवापत प्राप्त रकम, सेवा शुल्क, दण्ड जरीवाना र अनुदान ।
३. सरकारी, गैर-सरकारी संस्था बाट प्राप्त अनुदान एवं नेपाल सरकारको स्वीकृतिमा अन्तराष्ट्रिय दातृसंस्थाहरूबाट प्राप्त हुने अनुदान, सहयोग र भौतिक साधन ।
४. जनसहगागिता बाट प्राप्त हुने श्रम पूँजी र सामाग्रीहरू ।
५. उपभोक्ता समितिलाई कुनै स्रोतबाट प्राप्त चन्दा, पुरस्कार, आर्थिक सहायता तथा अनुदान ।
६. गाउँपालिकाबाट समितिलाई उपलब्ध गराएको कुनै किसिमको रकम ।
७. समितिले प्राप्त गरेको ऋण ।
८. उपभोक्ताहरूबाट उठाईएको पानी महसुल लगायतको रकम ।
९. निर्माण वा अन्य स्रोतहरूबाट आयोजनामा बचत भएको रकम ।
१०. समिति वा गाउँपालिकाबाट तोकिए बमोजिम खानेपानी उपभोक्ता बाट संकलित सेवा शुल्क ।
११. ब्याज प्राप्त रकम तथा समितिमा बचत भएको अन्य कुनै रकम ।

१५. खाता सञ्चालन तथा खर्च क्षेत्र सम्बन्धी व्यवस्था :

समितिको आफ्नै छुट्टै कोष हुनेछ। समितिको सम्पूर्ण खर्च यसै कोषबाट गरिनेछ। बैंक खाता सञ्चालन, अध्यक्ष, सचिव, कोषाध्यक्षको संयुक्त दस्तखतबाट सञ्चालन हुनेछ। समितिले निर्धारण गरेको कार्यनीति अनुसार कोषाध्यक्षको रेखदेख र सुपरिवेक्षणमा कोषको उपयोग गरिनेछ। समय समयमा समितिले कोषको उचित उपयोग भए-नभएको जाँच गर्न र आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ। कोषमा जम्मा भएको रकमबाट समितिले निर्णय बमोजिम देहायको क्षेत्रमा मात्र खर्च गरिनेछ।

- क. खानेपानीको योजना सञ्चालन गर्न ।
- ख. खानेपानी योजनाको मर्मत संभार गर्न ।
- ग. अन्य कुनै विकास निर्माण ।
- घ. प्रशासनिक तथा साधारण खर्च गर्न ।
- ड. आकस्मिक कार्यमा खर्च गर्न ।

१६. लेखा, लेखापरीक्षण तथा प्रतिवेदन सम्बन्धी व्यवस्था :

क. समितिद्वारा प्रत्येक आ.व.को कारोबार स्पष्ट रूपमा देख्न र बुझ्न सकिने गरि कानून बमोजिमको आर्थिक कारोबार सहितको लेखा र यसको अभिलेख राखिनेछ ।

ख. समितिले प्रत्येक आ.व.को आर्थिक तथा अन्य कारोबारको लेखाको सो आ.व. सकिएको तीन महिनाभित्र दर्तावाला लेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण गराई कार्तिक महिना भित्र सो को प्रतिवेदन गाउँपालिकामा पेश गर्नुपर्नेछ ।

१७. चल अचल सम्पत्तिको व्यवस्था : समिति, अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला एक स्वशासित र संगठित संस्था हुनेछ । यसले प्रचलित कानूनको अधिनमा रही चल - अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, भोग गर्न र बेच बिखन गर्न सक्नेछ । यदी कुनै कारण समिति विघटन वा खारेज भएमा यसको चल अचल सबै सम्पत्ति गाउँपालिकामा सार्नेछ ।

परिच्छेद ६

विविध

१८. राजीनामा: समितिका कुनै सदस्यले आफ्नो पदबाट अध्यक्ष समक्ष पेश गरेको राजीनामा स्वीकृत भएमा सो पद खाली हुनेछ । उक्त पदमा जुन प्रकृयाबाट पूर्ती भएको थियो सोही प्रकृयाबाट पूर्ती गरिने छ । अध्यक्षले उपाध्याक्ष समक्ष राजीनामा दिन सक्नेछ ।

१९. विधान संशोधन तथा नियमावली तर्जुमा:

क. यस विधान संशोधन गर्नु परेमा साधारणसभाबाट दुई तिहाइ बहुमतले पारित गरी गाउँपालिकाबाट स्वीकृत लिई संसोधित विधान लागु हुनेछ ।

ख. समितिले यो विधान कार्यान्वयन गर्न आवश्यक नियम / नियमावली बनाउने अधिकार उपभोक्ता समितिलाई हुनेछ । समितिले निर्माण गरेको नियम / नियमावली साधारणसभाले पारित गरेपश्चात लागु हुनेछ ।

२०. बचाउ:

क. यो विधान प्रारम्भ हुँदाका बखत बहाल रहेको समिति यसै विधान बमोजिम गठन भएको मानिने छ ।

ख. यो विधान प्रारम्भ हुँदाका बखत बहाल रहेको भेला वा उपभोक्ता समितिको निर्णयबाट सम्पादन भएका कार्यहरू यसै विधान बमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

२१. उम्मेदवारको अयोग्यता: देहायको कुनै व्यक्ति उपभोक्ता समितिको सदस्यको लागि निर्वाचित वा मनोनित हुन वा सो पदमा बाहाल रहन सक्ने छैन ।

क. २१ वर्ष उमेर नपुगेको ।

ख. मगज बिग्रेको भनी स्वीकृत चिकित्सकले निस्सा गरिदिएको ।

ग. नैतिक पतनको अभियोगमा अदालतबाट सजाय पाएको ।

घ. समितिको हित विपरीत काम कारवाही गरेको प्रमाणित भएको ।

२२. **अविश्वासको प्रस्ताव:** समितिको कुनै सदस्य उपर समितिमा अविश्वासको प्रस्ताव पेश गर्न सकिने छ । यस्तो परिस्थितिमा उपस्थित सदस्य संख्याको दुई तिहाई बहुमतद्वारा त्यस्तो प्रस्ताव पारित गरेमा निजको सदस्यता समाप्त हुनेछ ।

२३. **समितिको प्रगति प्रतिवेदन तथा अन्य:** समितिको प्रगति प्रतिवेदनहरू सम्बन्धित निकायको माग तथा आवश्यकता अनुसार उपलब्ध गराइनेछ ।

२४. **समितिको उद्देश्य र कार्यक्रम सम्बन्धी अन्य कुराहरू:**

क. कार्य समितिको सिफारिसमा गाउँपालीका वा दातृसंस्था समेत, समाजका विशिष्ट व्यक्तित्व भएको सल्लाहकार समिति गठन गर्न सकिने छ ।

ख. सल्लाहकार समितिले समितिलाई विकास कार्य सञ्चालन र नीति निर्धारण गर्ने कुरामा सल्लाह दिने छ ।

ग. समितिको उद्देश्यमा थपघट गर्नु परेमा समितिका सदस्यको निर्णयबाट पारित प्रस्ताव अनुसार सम्बन्धित निकायबाट स्वीकृति लिई कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।

२५. **विधानमा उल्लेखित कुरा बाझिएमा बदर हुने:** यस विधानमा लेखिएका कुराहरू प्रचलित ऐन कानूनसँग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म स्वतः निष्कृत हुनेछ ।

२६. **दण्ड र जरिवाना सम्बन्धी व्यवस्था:** उपभोक्ता समिति र समितिका सदस्यहरूमा अनुशासन कायम गर्न तल लेखिए अनुसार दण्ड सजाय गरिने व्यवस्था गरिएको छ ।

क. उपभोक्ता समिति वा समितिको बैठकमा विना जानकारी वा उचित कारण विना अनुपस्थित उपभोक्ताहरूलाई समितिले जरिवाना गर्न सक्नेछ । यदि यस्तो गलित पटक पटक दोहोराएमा निजलाई दण्ड सजाय गर्न सक्नेछ । जरिवाना के कस्तो गर्ने भने निर्णय समितिले पारित गरे बमोजिम हुनेछ ।

ख. उपभोक्ताहरूले उपभोक्ता समिति वा समितिको बैठकले निधो गरे अनुसारको जनसहभागिता नजुटाएमा पनि दण्ड जरिवाना गर्न सक्नेछ । पटक पटक सहभागिता नजुटाएमा बढी जरिवाना गर्न सक्नेछ । यस्तो जरिवाना समितिले पारित गरे बमोजिम हुनेछ ।

ग. यदि योजनाको कसैले हानी नोक्सानी गरेमा समितिको बैठकबाट नोक्सान गरे बराबर वा बैठकको निधो अनुसार क्षतिपूर्ति भराईने छ ।

२७. खर्च फरफारक गर्ने: योजनाको निर्माण कार्य सम्पन्न भएपछि योजनासँग सम्बन्धित सबै आम्दानी खर्चहरू फरफारक गर्नु पर्नेछ ।

२८. योजना सेवा सञ्चालन व्यवस्था: योजनाको निर्माण कार्य सम्पन्न भएपछि उपभोक्ताहरूमा सेवा सञ्चालन गरिनेछ । यसको लागि उपभोक्ताहरूबाट सेवा शुल्क लिन सकिनेछ ।

२९. योजना मर्मत-संभार व्यवस्था: योजनालाई दिगो रूपले सञ्चालन गर्न नियमित र आकस्मिक मर्मत-संभारका व्यवस्था गरिनेछ ।

३०. उपभोक्ता समितिले उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरूको काम कारवाही उपभोक्ताहरूको हित विपरित भएको पाएमा सो समिति खारेज गरी नयाँ गठन गर्न सक्नेछ ।

३१. उपभोक्ता समितिको सहमतिबाट समितिले नेपाल सरकार वा अन्य गैर सरकारी निकायसँग योजना सञ्चालन तथा कार्यान्वयन सम्बन्धमा सम्झौता गर्न सक्नेछ ।

३२. उपभोक्ता समिति भन्दा बाहिरका व्यक्तिहरू वा समुदायले योजनाबाट पाइने फाइदाहरू लिन चाहेमा सेवा शुल्क वा अन्य शर्तहरू कायम गरी त्यस्ता इच्छुक व्यक्ति वा समुदायलाई बैठक निर्णयले फाइदा उपभोग गर्न दिन सक्नेछ ।

३३. योजनासँग सम्बन्धित काम कारवाहीमा गाउँपालिका वा दातृसंस्था बाट सामूहिक पूँजी, श्रम, सामग्री आदिको प्रयोग हुन्छ भने गाउँपालिकाका प्रतिनिधिलाई अनिवार्य रूपमा समिति वा समितिको बैठकमा सहभागी गराइनेछ ।

३४. अन्य प्रचलित कानून बमोजिम हुने: यस विधानमा लेखिएका कुनै कुरा माथागढी गाउँपालिकाको जलस्रोत उपयोग तथा मुहान दर्ता सम्बन्धी कार्यविधि २०८० वा स्थानीय सरकार संचालन ऐन वा प्रचलित अन्य संघीय वा प्रदेश कानूनसँग बाझिन गएमा बाझिएको हद सम्म अमान्य हुनेछ र सो अवस्थामा यस विधानका व्यवस्था लागू हुने छैनन् ।

स्वीकृत गर्ने पदाधिकारीको

दस्तखत :-

नाम :-

पद :-

अनुसूची-१
(परिच्छेद १ को दफा ३ सँग सम्बन्धित)

माथागढी लिफ्टिङ खानेपानी उपभोक्ता समिति
माथागढी गा.पा. वडा नं., पाल्पा

संस्थाको चिन्ह र छाप

गोलाकार परिधिभित्र माथि तिर संस्थाको नाम, तलतिर ठेगाना र बीच भागमा संस्थाको कार्य तथा उद्देश्य भल्कने लोगो तथा त्यसको ठिक मुनी स्थापित वर्ष २०८१ लेखिएको छाप नै यस संस्थाको छाप हुनेछ ।

अनुसूची-२
(परिच्छेद ३ को दफा ७ को उपदफा ४ सँग सम्बन्धीत)

माथागढी लिफ्टिङ खानेपानी उपभोक्ता समिति
माथागढी गा.पा. वडा नं., पाल्पा

सदस्यता दर्ता किताव

क्र.स	घरमुलीको नाम	परिवार संख्या	टोल	नागरिकता नं.	हस्ताक्षर	कैफियत
१.						
२.						
३.						
४.						
५.						
६.						
७.						
८.						